

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф. на по године 3 ф. на четврт
године 1 ф. 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА ПО Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата плаће се поштомском
упутницом непосредно админи-
страцији „Глас Црног.“ на Цетиње,
или отправитиштва повина на
коју драго пошту; у коме је на-
ручнице, може се претплатити
код г. Петра Рамадановића, књаж.
црн. агента у Котор а Донисе се
шље уредништву. Рукописи се
не враћају.За огласе плаћа се: за
сваку ријеч или за број од пет
цифара по 3 новчића за први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчића.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 12 априла.

Послије састанка Цара Вилхелма са Краљем Хумбертом у Млечима, па са Царем Францом Јосифом у Бечу, најважније је знати, како о тијем састанцима мисле у Петрограду. Најугледнији лист руске престолнице, који се сматра и полузваничним органом руског министарства иностраних дјела, „Н. Времеја“ тијем поводом вели: „И ако се аустријска штампа устеже, да признаде политички значај бечком састанку двају Царева савезника, али сумњати, да ће ово путовање њемачког Цара имати доста рјешавајући утицај на даљи ток политичких догађаја у Јевропи, ми не видимо узрока. Сами факт овога путовања доказује, да њемачки Цар налази потребитијем, да опровргне гласове о предстојећем распаду тројног савеза. Послије тога треба очекивати обновљење те „лиге мира.“ Али при тој перспективи не треба наизглед што би могло пријетити јевропском миру. Вријеме, кад је тројни савез пријетио миру, прошло је без повратка. Зближење руско-француско данас пружа најбоље јамство јевропског мира, пошто је парализирало задње мисли, с којима је био закључен тројни савез. Постојање ових двiju политичких комбинација може продужити без икакве опасности. Њемачка је прва доказала, да се и она држи тога погледа, приступивши по својој побуди Русији и Француској на далеком истоку, и припомагавши каише да се мирно ријеша јерменско питање, и да се стане на пут Инглеској, која се хтјела умјешати у унутрашње ствари турске царевине, и с којом се хтјела збља придружити и Италија. Течајем све прошле зиме Цар Вилхелм се држао Русије и Француске, јасно показујући тијем, да Инглеска, а не ове двије државе, побуђује његово незадовољство својом међународном политиком. Што је берлинска влада пристала, да се позајму новци из египатске касе на доголски поход, то ни је имало карактер демонстрације противу држава, које на то нијесу пристале. Тијем је Цар Вилхелм просто јасно показао Италији трајност свога пријатељства. Данас је њему потпуно јасно, да је у неколико преухитао, не без употребљива њемачких колонијалних интереса у Африци, а без икакве помоћи Италији. Тако према обновљењу тројног савеза можемо бити потпуно хладнокрвни, што више, може се очекивати, да ће Аустро-Угарска и Италија, руковођене Њемачком, мање или више у извјестнијем случајевима, дјеловати заједно са Русијом и Француском. Ми ово не говоримо под утицајем сувишњег оптимизма. Да русофоба и франкофоба има још и сувише и у Њемачкој, и у Аустро-угарској, и у Италији, ми добро знамо. Ми не рачунамо са симпатијама ових трију држава, него здравим њиховим схватањем својих интереса. Особито ми очекујемо такво схватање од њемачке владе, која има ријешавајући глас у тројном савезу и која се налази у трајном антагонизму са Инглеском. Овај антагонизам још ће дуго бити основом берлинске политике, и нама се чини, да ће непосредном посљедицом ових састанака Цара Вилхелма са Краљем Умбертом и с Царем аустро-угарским бити најприје такви узајамни

односи између континенталних држава, који неће допустити Инглеској, да својим интересима наруши јевропски мир.“

А петроградске „Новости“ говоре мало отвореније о овим састанцима: „Аустријски листови више би се приближили истини, кад би објаснили мирољубиве тројног савеза тежињем положајем, у ком се он нашао услед рјешења бугарског питања и Менеликове побједе. Млетачки и бечки састанак изазвали су били прије сазнањем слабости тројног савеза, него ли његовим јем увјерењем у својој снази. Бечки састанак одликује се још присуством њемачког канцлера кнеза Хохенлоа. Услед тога аустријска штампа говори о поузданости њемачке политике, и ако је посљедње путовање истог кнеза Хохенлоа у Париз јасно забринула највише аустријске политичаре и за вријеме поколебала њихову вјеру у поузданост њемачке политике. Један берлински лист говори да бечки састанак потпуно млетачки и да открива потпуно сагласје међу члановима тројног савеза односно свијех питања, што интересирају јавно мишљење јевропско. Ми не вјерујемо у то пуно сагласје. Пуно сагласје бива, кад последи свију учесника иду добро и срећно. Кад тога није, међу учесницима се појављује раздор и савез се излаже опасности. Ако узмемо у обзир скорашње догађаје, то можемо увијек, да су оба састанка имали сврху, да подрже здање тројног савеза. Ниједна држава из овог савеза није имала мужаства да удари повнијем путем. И за то су припућене да измајсторисанијем пачином утврђују савезу, и ако су се већ увјерили, да им није од вајде.“

Руска влада послала је два одјела „Црвеног Крста“ у Африку, једно за абисинску војску а друго за италијанску, са пристајањем италијанске владе. То је дало повода неким италијанским листовима, да напану на италијанску владу, сумњајући да у томе Русију руководи хуманитарност. На те нападаје ушчинозна римска „Италија“ одговара врло значајним чланком, у коме се вели између осталог: „Држећи се тако ови листови, остају вјерни политици, која се показала лажном, погрешном и несрећном. Таква је она била особито у напнијем односу са Русијом. У оном часу, кад је ова држава, хвала крајњој мирољубивој политици Царевој, стекла у Јевропи утицај, каквог до сада није имала, г. Криспијен, може бити и нехотице, излази с изјавама, које су у Петрограду учиниле најнеповољнији утисак. Русија је увидјела, да јој треба сматрати Италију најљућим непријатељем, и с тога се не треба чудити, да нам је она стала плаћати истијем новцем. Система Криспијева довела нас је до пораза у Африци и скоро до усамљености у Јевропи. Не једном долазили смо не само до непријатељства са Турском, Француском и Русијом, него и до неке хладноће са стране наших савезника, који нијесу могли да схвате, куда тежимо. На далеком истоку и у Турској Њемачка је ступила у споразум са јевропским државама, међу којима није било Италије; што се тиче Инглеске, њу руководе њезини интереси а не наши. Кад је морала одустати од игре, потакнуте у Цариграду, она је то учинила, и не захваљујући нам на учиницима јој услугама. Још је

добро, што нас Криспијева политика није довела до више несреће него што је била она код Адуе. Настављати ту политику дакле било би глупо. Ми смо увјерени, да се дука ди Сермонета неће угледати да примјере свога претходника. Русија се већ односи прам Италији мирније и умјереније. Рјешењем да пошле одјељење „Црвеног Крста“ не само Менелику него и нашим рањеницима био је са стране руске владе већ добар знак, и само занепене главе могле су у томе видјети неку мистификацију. Ово је право зближење с Русијом, и ако пође за руком дук Сермонети, да успостави с Русијом односе, који су постојали за вријеме састанка у Монзи, г. 1891, чим је маркиз ди-Рудини написао најљепшу страну своје дипломатске каријере, он ће учинити Италији велику услугу.“

К овој врло значајној изјави официозног римског листа, такођер је врло значајно, што Цар Вилхелм није хтио примити, кад је био у Панчулу, г. Криспија, а напротив изразио је жељу Краљу Умберту, да у Млечима види маркиза ди-Рудинија. Виљелм то парички „Тап“ вели: „Поступивши тако Цар је учинио стварну услугу Италији. Ми ћемо се надати, да ће је он доунијети мудријем савјетима, који су мање потребни маркизу ди-Рудинију неголи његовом господару, односно афричке политике.“

ПАТРИЈАРШИЈА И ЕГЗАРХИЈА.

Под овим насловом београдска „Српска Застава“ доноси следећи чланак:

За вријеме бављења бугарског књаза у Цариграду, покренуто је једно значајно питање, које је обухваћено формалним називом: „скидање кнеза са егзархије“, али уз многе значајне појединости, које нас Србе, а поглавито Србе у Отоманскоме Царству, морају интересовати. Докле је то питање за сад дошло, какви ће бити коначни резултати, то се не да предвидјети. Али, да је оно стављено у покрет, да су се моћни фактори за њега заузели, то је, при свима супротивним вјестима, ван сумње. Иницијатива је потекла овога пута опет од Русије, а имено од цар. руског посл. Нелидова; бугарски књаз и влада нијесу далеко од тога и ако се владини кругови, за сад, само дementовањем овога факта појављују: егзарх тако исто; а сама патријаршија, која би имала при овоме да добије, радо је под извјесним погодбама прихватила предлог. Међу тим сјеме је бачено, мисао је пуштена у свијет, и нама не смета ништа да ју и ми размотримо.

Свака православна држава има и своју аутокефалну цркву. Свака ова црква, дјелећи се у току времена од матере цркве, у миру се са њом растала. Тако некада руска, доцније српска, грчка, румунска, и т. д. Тај случај није био са егзархијом, која важи као бугарска црква. Одјеливши се 1872 савјетом свјетовне власти, егзархија ни до данас није добила благоговасељенске патријаршије и важи као црква пизматичка, одметничка. При свима осталим, сада добрим односима, и руска црква не признаје егзархију. Кад је, на примјер, позната бугарска депутација прошле године шла у Русију, тамо нијесу дозволили митрополиту Климентију да буди шта синодјествује у буди којој руској цркви.

При промијењеним околностима, у којима се јавља сам руски Цар као кум принца Бориса, а синодјествује пизматички Егзарх, ово стање није могло даље бити остављено само себа. Без обзира на политичке околности, сам чист дух православни, није могао допустити Русији, да и даље остане ово питање, да га бар не крене. И ово је сада кренуто; а већ једном стављено у покрет, оно ће сазријевати и, прије или посље, доћиће до свога рјешења. Али како?

За сад су избили ови услови:

Патријаршија ће, са својим Светим Синодом, радо признати бугарску аутокефалну цркву, са егзархом на челу сједиштем у Софији, но само у границама Бугарске државе, одакле би се опозвали још заостали грчки митрополити (у Варни и Бугару.) По, за то патријаршија тражи, да у границама Отоманског Царства простане сваки дуализам, и да све опет потпадне под патријаршију, а борати дати бугарским владама да се анулирају. По, изгледа, да би патријаршија била обавезана да сама она поставља бугарске владике, гдје би двије трећине становништва то захтјевале. Кратко речено: Бугарска добија своју признату државну цркву; а патријарх усађа начело народности. Једном постављен овај принцип зависне даље од извођења и од проширења на све народности.

На народносну основу постављено питање, не би било више такве природе, да би и Срби могли бити њиме незадовољни. Очеvidно је, да би се повратила јако поремећена равнотежа у духовима. По, ми наглашавамо: да начело народности буде прокламовано чисто и јасно, и да се распростре на све народности отоманског царства. Ако Патријаршија своје концесије не генерализује, ако она остане у узаним границама специјалних постојаба са Бугарима, ако и даље буде игнорисала своју српску паству, онда ће то бити само половно рјешење, које неће дати никакво рјешење; напротив биће неко горе стање, да ће Патријаршија мјесто егзархије служити као средство бугаризма, а то не било ни чисто, ни начело рјешење. Срба има тамо, на југу, у равној мјери као и Бугара. Што је наступила ова садашња збрка, то је, на жалост, опет кривика саме Патријаршије. Још прије 28 година она је могла усвојити принцип народности, и не би била ни егзархија, ни потискивања Срба, ни сукоба с Грцима. Још би се тада повратила равнотежа. По што није било тада, може бити сада. Морали би престати сви досадашњи фалсификати и лажна извртања факата, већ да се са све три стране: грчке, српске и бугарске, лојално приступи дјелу, без отицања, без задњих мисли. Онда би, једним природним и правилним начином, био нађен лијек злу, које изазивају трзавице, неспоразумљења и зла цркве и вјере недостојна дјела, почевши од мучких покушаја, до отворених атентата, каквих већ има доста забиљежених у жалосној историји црквених сукоба, од кад је постала егзархија, и од кад је постала јавна отмица читавих предјела с једне, а уторно јогушество од стране патријаршије, да игнорише принцип народности, све до скоро. Шта је оштетила себо Патријаршија тиме, што у Призрену сједи Србима као владика? Или шта има Патријаршија корисног од вјечитих сукоба по храму у Скопљу?!

У рјешењу овога питања лежи расцеп многих заједата, који трају већ четвртину столећа. У рјешењу његовом, коме се неће противити ни сам Суверен, Султан, видјеће се, у пуној мјери благотворни утицај Русије, која мора до краја извести ту благородну и једино спавајућу мисију, да помири све крајности, тако заострене на Балкану, и које су у толико жалосније, што су с једне стране међу православним једноверцима, а с друге и међу словенским савременцима.

„Одјек“ пишући о истом питању завршује: Измирење бугарске цркве са васељенском и скидање њетоме са бугарске цркве не смије се извршити на штету наших сународника у Турској Империји. Нама ће мило бити, ако се то измирење постигне, али не можемо никако пристати да се условљава још сада колико ће се епископских столица задржати за Бугаре у Македонији.

Ми немамо ништа против тога, шта више нама ће мило бити, ако се бугарској цркви признају она иста права, која су призната српској, румунској и грчкој аутокефалној цркви у границама Бугарске државе; али не можемо и не смијемо ни у ком случају пристати или отпјети да се са рјешењем тог питања везују захтјеви бугарских шовиниста, да се извјесне епископске столице у Македонији задржавају за бугарске владике. Цитање о сло-

венској служби у Македонији, то је питање засебно и оно се може ријешити само у споразуму Грка, Срба и Бугара, али никако у споразуму Грка и Бугара, а против Српског народа у Турској Империји.

Животни интереси свију балканских народа захтјевају, да се споразумно уклањају сметње, које ремете слободу и правилни развјатк народа Балканских, да Турска и Русија пораде живо и искрено да олакшају мирни развјатк тих народа и да се на свагда уклоне оне зађевице и они ривалитети, који су толико пута давали повода немирима и мијешању страних сила и који могу још да послуже за поремећај добрих и пријатељских односа не само између народа православних већ и са турском царевном.

Напредак, развјатк и мир лежи у интересу свију народа, па и Турака, па Југоисточу Јевропе, а интересима мира служи се искрено ако се питања ријешавају праведно и штедећи свачије оправдане интересе. Ми немамо разлога не ијерувати у мудрост политике турске и руске, да ће се и оне саме старати да уклоне једну сметњу, која је тако дуго реметила спокојство народа у Турској и која је носила и носи клицу раздора и немира на Истоку, али ипак ми не смијемо допустити да се ово тако важно питање ријешава без нашега учешћа и гласа, јер је са свим природно да ми ипак најбоље разумијемо наше интересе, а од других то не можемо ни очекивати.

ДОПИСИ.

Призрен. 31 марта. Ми смо славно воскресење Христово провели са највишијом задовољством са нашим преблагим митрополитом Дионисијем.

Општина је била изабрала три члана своја, који су му изашли на сусрет до Феризовића, а седмиња од општине и од народних старјенина до Суве Ријеке.

На велику суботу у јутро ми остали на коњима и кољима изашли смо до у Љутоглав. С нама су били и цинцарске старјенине. Било је на броју 40 коњаника и 10 кола. Ту смо дочекали г. Дионисија са добродошлицом и сви смо му пољубили руку. Од радости нам се коса на глави режла, видеће послје 72 године да нам долази српски митрополит у Призрен.

Од Дуба до у Призрен било је чета дјоце и људи покрај пута, и гдје је кога видео, заустављао је кола, и љубили су му руку. Народ се није могао нагледати његове љепоте и благодети.

До Баждаране ишли смо како је ко могао, па смо отоген у ред два и два, а најприје коњаници. Пред кољима г. Митрополита ишли су три Суарије, који су били изашли до у Феризовић по наредби, а за њима остао кола.

На кули баждаранској били су наређени јузабаши и кабаши полицај са заштитом, и на свакој раскрсници био је по један заштити, а у Шадрвану био је миљазим и неколико заштити.

Пред црквом било је небројено народа а тако исто и у цркви. На црквеним

вратима било је наређено свештенство: Архимандрит Иларион, управитељ богословије, дечански архимандрит Данило, поп Гито, поп Симо, поп Стојан и њакоп Ђорђе. Поред њих били су љаци богословије и основне школе и женске ученице, а били су у цинцарски ученици.

Кад је митрополит улего у цркву заоризо је свештенство пјесму: „Царју небесни,“ па је слиједило благодарење. Ту га је архимандрит Иларион поздравео добродошлицом, па је митрополит захвалио народу.

Пред црквом је г. митрополит стојао читав сат, гдје му је народ љубио руку. Чим се то свршило, био је испраћен пјевањем до у митрополију. Пред Митрополијом цинцарски љаци отијевали су му дивну пјесму.

Тог дана били су затворени сви дућани свију хришћана, јер нијесмо знали како боље да му одамо част и поштовање.

Пошто је митрополит улего у митрополију, руски консул Акимовић отишао је, да га поздраве добродошлицом. И католици су одили од стране архиепископа, један поп и пет грађана да га поздраве; а на воскресење по п Гито и још један грађанин одили су од стране митрополитове да врате посету архиепископу.

На воскресење су љаци са свештенством пјевањем допратили митрополита у цркву, и из цркве послје дивног богослужења испратили до у митрополију.

Одма за тим је митрополит са свештенством и општином одио код руског консула Акимовића на честитање; а други дан воскресења одио је сам по свијем српским кућама и код г. Акимовића.

На Источни петак јутром у 3 сата митрополит је одио у село Србицу у цркву св. Василија са љацима и учитељима, гдје је било много народа из Призрена и околних села. Ту је одио у неколико сеоских кућа, гдје су га свуда частили. Намјеравао је, да се поврати у Призрен на ручак, али су га друштво св. Василија и сељани српски молили да остане ту на ручак, и тако им поводи да не поквари народско весеље.

На Топину недељу митрополит је био у цинцарској цркви са два свештеника и неколико грађана али није служио; а послје је одио још у неколико цинцарских кућа.

Заборавах да вам јавим, да је одма у суботу одио код Мутесерифа, који му је вратио посету преко комесара полицајског.

Не могу вам све пером описати јер ова ствар почетак има а свршетак никад.

Лијева ријека, 27. марта 1896 год. —

Послје скоро тромјесечног боловања 18. т. мј. преселио се је у вјечност у Планиници, својој новој насеобини, у близо 70 ој години свога живота љеворечки кап. у пензији Милун Н. Поповић. Пошто је то његово ново насеље удаљено од родног му мјеста — Лијева Ријека — око 4—5 сати, то га његов синови са неколико ближњих рођака уз приношћ неколико Вуисића (Морачана), за испунити његову заживотну жељу, крену к Лијевој Ријеци 19. т. м. и донесу до на Јабуку, где их

Чета изађе уз главицу, као што и Владика каже у „Пустињаку.“

Друг се другу пење на рамена. А најгорњи или бузубање, Некојише на бедом од града.....“ (в. стр. 77)

С. Јовановић у „Просвјети“ вели: „А сам Бека топ обали.“ (!!!) — Чудна снага! — Ка!....., којег су сви једва обурдали и свалили на поље.

Тутањ од бурдања „тона“ чули су Спужани, али су мислили, да је велика велика и с тога се нијесу смјели усудити, да одмах пођу у пољеру. Четобамама и војсци главно је било узети „тон“, а за кола чинила им се ситница, но тек кад су га на поље свалили, увиде, да немају снаге вући „тон“ без кола, (а како ли носити, као што С. Јовановић представља дивовску снагу Текину, да је сам обалио „тон“ те се одваже одмах неколициња вратити патраг за кола, који и учине и кола као и „тон“ свуку доље. — Натуре га на кола, а свежу конопима и побјежу. Кад дођу у Риманић, где је био велики глб, ту им кола запану. Они сви кидили, те мачи док им се покидају коноп и пасови. — Пошто виде, да му не могу ништа, нађу се у чуду, нијесу га хтели оставити, нити су га могли извући! — А у толико досије: поп Ђоко и Марко са оне 20 друга, те им га помоћу извући.

Отоле живо побјећу и од велике брзине запањивали су им се точкови!...

У зору мину преко Бјелиша Јочића, те на Бјелову почину, покупе фишке из беса и науцне „тон“, неки укрене и ујеком труда опале га!...

Побера турска врати се кад чује „тон“, јер нијесу смјели пријећи границу, бојећи се од засједе. —

И тако срећно утакну у манастир Ждребаник.

Г. Арнаут у свом чланку, између остаког, вели:

срету љеворечани, који су на глас о његовој смрти поноћи устајали и хитали, како је којему прије глас стигао. Ту захвале Вуисићама на помоћи, а они га крену и мало после подне донијеше у саборну цркву родног му мјеста, где поче народ љеворечки, — који не бјеше у сретане био — у гомилама, делчући и плачући, долазити, да види свог старог доброг капетана. Истог дана дођоше на жалбу Брескућани, на челу којих бијаху: г. г. Кап. Н. Поповић и надзиратељ братоношки Д. Поповић. Током цијеле ноћи између 19 и 20 т. м. мјесни свештеници са поменутих брескућки над пок. читали су св. Еванђеље. Од зоре 20 ог почеше долазити љеворечани многобројно, да потоњи пут виде свог доброг старину Милуна и с њиме се за вагда опросте. Дође велики број и другоплеменика, међу којима бијаху и Братоношки са г. кап. Вељом Груићем. На подне истог дана послје опшјела покојника спуетише у гробу г. Ком. Н. Никола, кап. љеворечки г. В. Поповић уз приношћ неколико официра и ближњих му рођака. На гробу с покојником опростио се је брескућки учитељ г. А. Т. Кажих, изнијевши у кратко црте његовог живота.

Пошто је поменути старина заслужио и као Кап. и војсковођа, то сам испитао његове другове племенике о његовом животу и раду, те сам се и постао укратко читалачкој публици изнијети следећи његов животније, надајући се, да ће наћи мјесто у цијењеном листу „Гл. При.“

Пок. Кап. Милун родио се је 1827 или 28 год. на Лопатама у Лијевој Ријеци, Још као дјетле и момче одликовао се од својих вршњака како храброшћу, тако и мудрошћу, те га гласити „прекокомски војвода“ васојевињски пок. Милан Вуков и други старшине овог племена, познавши његове врлине, к себи узеше и придружине. С њима је ишао на Цетиње код Господара Митрополита Петра другог, који је почео стављати кап. и друге главаре овом племену.

Причали су ми, да је још као момче свагда међу првима учествовао у четама и бојевима противу Турака, сваком приликом одликујући се својом вјештошћу, мудрошћу храброшћу, што ја нијесам могао све покупити овом приликом и јавности изнијети.

Његов јавни живот, као старшине почиње од 1857 год. Те год. погине његов ближњи рођак, стотинаш љеворечки Поп М. Поповић, те на мјесто њега за стотинаша изабери Милуна. Шљеђује год. т. ј. 1858, показало се не само као храбар војник, него и као mudar војсковођа у боју на Козанину.

Бег. Вис. данас сретновладајући Господар Квиз Никола 1861. год. нареди В. Милуна, да пошље триста Васојевиња у брацку нам Србију, пок. Војвода у то триста васојевиња пошље тридесет од племена љеворечког и за старшину им пок. Милуна, који у Србију пође без мукe. Из Србије се вратио само заједно са својих тридесет племеника и још са два перјаника: Марком Д. Мартиновићем и Марком М. Ивановићем. У повратку морали су се путем дневно с ноћно борити с Турцима и Арнаутима, док силом продру у своје отаџство, којом приликом изгуби два

„Петрушиновићи пошто виде Туреку војску, да их непрекидно ћера и да без погубије не могу топ унијет, хитро свежу топ и баце га у воду, а они се уклоне“ (!!!) — Ђе у воду?! — Кад воде није било ниђе, нако р. Зета, а она је далеко од тога пута најмање 1/2 уре! — Мало им је даје било утећи од Брајовића, но до ријеке Зете; а од Спужа до сграма маи. Ждребаника свуда велика дубљина у р. Зети, осим да је био „тон“ као кошић од рибе лак, да се свеже а не велики „Абердар“ (тако су га звали), којег нијесу могли извући из оног глба 30 друга, но би им, мој Арнауте! ту остао, да их није ерио: Поп Ђоко и твој Марко.

Даље вели: „Петрушиновићи другу ноћ изваде топ из воде и понесу га са собом на Ждребаник.“ (!!!) Е, баш би се смјели они вратити другу ноћ, да га узму, а кад су знали Турци, да су га оставили Петрушиновићи — по мишљењу Арнаута — и сјутра дан тражили! — Смијешна работа!...

Пошто чета дође на Ждребаник, учине шемлак, те се испуне још много Бјелопавлића и однесу „тон“ право на Цетиње. Владика видећи „тон“ врло се обрадује и дарује Виду и Мирчети леденице, (у сребу оковане пушке) а осталима: некоме пет а некоме десет талијера — по јунаштву. — Арнаут вели: „Марку Микољину, Андрију Драгову и другим пошље по једну плету (или пастеницу) која је чињела тога вакта 4 гроша.“ (!!!) Како то?! — Да један Господар таквим јунацима дава по 4 гроша?!... Е, вага, то је преко, преко!...

Владика Раде одмах нареди, те се на „тон“ изреже натпис:

Јунаштво те Виду и Мирчете И њихове гласовите чете Са тврдога Спужа уграбеше, Црној Гори тебе донесохе.

24 марта 1833.“ (Види „П. Ц.“ ст. 54.)

помепута пераника и шест својих племеника. Ту његову славу јунаштва са друштвеном наградио је Господар уз Данилове крстове, којим је сваког одликовао, још начинивши им споменик пред Влашком црквом на Цетињу, у којему су им свијема имена записана.

Господар, видећи у њему (Милуну) храброст и мудро управљање, по смрти Кап. Сераара Н. Поваковића, постави га за љеворечког капетана 1862 год. Исте год. удари турска војска са свију страна на Црну Гору. Војвода Милан, пошто с Васојевињима на Рудешу развије турску војску, која је на њих ударила била, под управом Селим-паше и Усеин-паше, пошле Кап. Милуна са једним баталеоном одабране војске у помоћ браћи Цепогорцима, те је и том приликом он показао своју храброст и мудро управљање војском.

Бег. Вис. Господар уређујући војску постави прве Официре и Командири, међу којима и Кап. Милуна стави још и Командиром љеворечким, те је обије дужности вршио ревносно све до 1875 год. Те год. побуне се Срби у Ерцеговини и Ст. Србији против Турака. Он, не могући гледати, како му страдају браћа преко границе, и ако не бјеше Црна Гора заратила с Турском, преко зановиједи, у неким приликама помогне пострадаој му браћи. Ради тога га леше Командирске службе, давши ју његовом ближњем рођаку, пок. Тодору М. Вуковићу. Али као капетан за вријеме потоњег трогодишњег рата једнако је био у баталеону као потпора младом Ком. Тодору, поучавајући и храбрећи своју браћу.

Пошље војне вршио је кап. дужности часно и поштено, уживајући свако поштовање у својој капетанији и другим племеницима све до 1893 год. Поменуте год, пошто већ уђе у годинама а и животом ослаби, сам предложи Господару, да није кадар, како треба, вршити дужности. Тада Господар њега, пошто је служио као стотинаш 6 год., а као кап. — неколико и командир — тридесет и једну год. стави у пензију у корист његова најстаријег сина, којему даде капетанску службу. Ове потоње три године живота провео је спокојно међу браћом, поучавајући их и на добро упућујући.

Кап. Милун вршио је капетанске, као и командирске дужности: храбро, часно и поштено, те је част и поштовање уживао код свог Господара, других виших власти и друговах му у Црној Гори. У знак његове храбрости његове су први красили ордени: трећи и четврти степен Данилова реда, једна мједјада, крст св. Ане, медаља Обилна, медаље храбре од 1862 год. и потоње војне и др.

По његовом раду и заслугама може се слободно рећи, да је заузимао мјесто међу првима капетанима и командирима његовог времена.

Оволико само о његовом животу и раду; а тачније описивање његових чествовања, учествовања у бојевима, другим јуначким и часним дјелима, остављам бољим познаваоцима његова живота и рада, јер зајета и заслужује овај старина потанког рада.

Само још нам на завршетку остаје рећи: С Богом наш добри капетане и

Ово злочестим и свагда завидљивим Кадићма не буде по вољи, те од више злоће изведе пјесму:

„Виду и Мирчети леденице, Жеку и Андрију пастенице: Ни то бити у добри час неће!“

Кад су чули ово: Видо и Мирчета чињели су им још више пркосе, као уз инат! — Тако је то стало до на Божић исте 1833 године. Тога дана пође Мирчета са својом браћом: Попом Максимом и Тијодором у лов на зечева. А овамо Андрија Драгов и Зеко Туров Кадић ухваћили потајно вјеру са неколико Фручана (око 20,) да их побииу, јер су им поред остаког завијели на њиховом јунаштву и живљењу; те они пођу и запану у улицу под село Демировиће, те Зеко и Андрија опале и убију Мирчету и Тијодора. Поп Максим пошто му не ужди пушка, удари истом Андрију по глави, а Мирчета смртан досије, те ножем по полову чефердари и паше мртав. (Исти чефердар са раном налази се као свједок и данас у кући потомака попа Максима.)

Чувши то Орјелучапи и Творљани, дотрче, те уграбе попа, да и њега не убију, а злочинци сав утеку. — Мртвога Мирчету и Тијодора понесу и укопају пред св. Теклом код села Главице (у садо њем Драгу,) где се и данас зову: „Гробо-ви Алексина.“

Чувши Владика Раде, да је погинуо његов перјаник, којег је јако волио, одмах дигне већи дио војске Црногорске¹⁾ и дође под село Фрутак на поље Омуте. Владика нареди војсци, да им куће понали и разруши. Војска кидише, те куће зликовачке изгори, па после на камену на камену не остави, него их цијеле разруши, а сву животињу раздијели. — Прича ми чича — самих волова 73.

¹⁾ Зато је дагао толико војске јер бојао нападае. — Ј. Ц.

ЛИСТАК „ГЛАС ЦРНОГОРЦА.“

ИСТИНИТИ ДОГАЂАЈ О УЗИМАЊУ „ТОПА“ СА ГРАДА СПУЖА.¹⁾

Пише Јован П. Пешић учитељ.

(Свршетак.)

Искупиена чета пође ноћу и под град спушки на Вурум остане Зека Турова са два-три друга на страну, а од источне стране до Чајнице оставе стражу Андрију Бећова са два друга, а четобаши са осталим пођу са сјеверне стране у главицу спушки.

За ове Арнаут каже овако: „Видо пође са 10 друга на Сук, да буде застава онијема, који отиду на топ.“ (!!!) Баш чудо! — А зашто на Сук?! Кад се овај налази на десној страни ријеке Зете у даљини од Спужа најмање уру пута, а од „тона“ и уру и по, а између: Сука и Спужа ријека Зета и сва војска и стано вништво спушки. Баш би им били од користи, „ка“ кулети ноћу! Већ ако би ријеку Зету и град Спуж прелећели! — Е, па сад од кога да их чувају?! — Пако зар од Загарчана и Комана!...

Храбри и чувени поп Ђоко није знао, да је чета пошла, него као капетан племенски био је пошао, да суди у село Шобаиће, па тек у вече кад је дошао казали су му, те он одма скочи и зовне Марка Микољина, па му рече: „А јеси ли чуо, да су Видо и Мирчета скупили понас пред ноћ неколико момака и пошли на град спушки, дако уграбе они „тон“, као што су се обећали Господару! — Но, ако Бога знаш, нареди се, дако скупимо једно 20 друга, па да трчимо, не бисмо ли којег гођ скапулали!“

Скочи Марко, те скупе око 20 друга и брзо пођу пут Спужа. —

¹⁾ У прошлом броју, у 5 ступцу, 15 и 21 реду поткрада нам се штампарска погрешка: црпегу Курат треба да буде Аркић.

војековођо, и лака ти родна земља била коју си жаром срца твог љубио!

Намјерник.

Брскут, 6 априла 1896. — Кад се човек нада утећи, тада највише може пострадати. Тако се и ове године случило у овим нашим планинским крајевима. Прошла јесен, а тако и зима биле су онакве, какве би их сами људи одредили, кад би им у власти било. Као код нас, може се рећи, прошле су без имало снијега, пошто и у највишим планинама пјешаку није сметао путовати. Скоро је сва зима прошла сува са сјевером, тек само свршетком фебруара паде велика киша. Мјесец март је почео сасвим диван ведар и тонал. Трва поче расти; раније биљке као: врба, купина и др. почеше пуцати; а равним пролетним пољима ошито се земља. Право прољеће. „Помози Боже, — рекоше људи — брао ће нам се и стока напасти зелене траве.“ А многи и продаше сијена, надајући се трави. Тако траја до 17 марта. То јутро свану, падајући снијег, који једнако пада 17, 18 и 19 марта; у нижим мјестима на извјенице с кишом; а у планинама сами снијег, који наћера чобане, да, и ако их нијесу цијеле зиме употребили, обувају стару прошлогодишњу обућу — криље. Затим је завладао јаки студени сјевер, а сад опет почетком априла киша са снијегом. Ради тога је наша стока јако пострадала. Уопште је свакоме мањкало сијена, те су од невоље стоку зајмили око Подгориче ради траве, која, и да ју је доста, сад би мањкала, а но, како причају, слабо је и тамо почињала расти. Теке стока је у врло незгодном стању.

Здравље овамошњег народа било је до при крају зиме врло добро. Тада нас је полазила „инфлуенца“ која нам и угроби мали број постаријих болесљивих чељади.

Почетком прољећа почео је на ђецу „велики канал“, који је грдно завладао, истржују готово свакодневно по које невини дијете из крила и наручја мајчина. Те их на вјеки предаје матери земљи, Канал опасан; одвјећ студено вријеме. слабо чување и његовање: готова смрт; У исто вријеме и доктори су нам далеко, које би питали ради љекова, као и за савјет о чувању и његовању.

Народ је с храном до почетка прољећа био доста добро, те се мало ко могао чути, да се жали на оскудицу. А сад смо опет, фала Богу, у здравље Њег. Височанства Господара, који се очински стара за свој народ, добро, пошто је државно жито на пазарима за готово, а тако и на вађевину (вересију) до јесени јевтино; а ко пак нема за чам куповати, има је и на путевима храну измучити, која је измуча добро дошла и онима, који имају за чам и куповати.

Што се тиче овогодишње оскудице жита овамо, као и свакогодишње оскудице хране стоци, може се слободно рећи, да је томе народ много крив. У јесен, на родило жито и сијено добро или слабо, мало ћеш кога виђети, да, ради мањих подужаца, прода браву, но их подмирује житом и сијеном у јесен. А у прољеће и преко зиме тражи вересију на вуну. Али неће да прода вактом браву, него узима

Владика одмах нареди попу Максиму те му попише највише зликовце, и овај му запише 12. (Од којих је и данас један жив и тврди, да је све ово истина) које би све Владика смакнуо да му је дао Алексада Равчев — отац Мирчетин, само само: Зека и Андрију, које тек после неколико времена превари поп Максим и доведе на Цетиње и то овако: Поп Максим се непрестано мучио, како би осветио браћу, за цијелу годину дана, али се није могао никад с крвницима ухватити, јер су били пребегли у друго село и непрестано чували га се. Једанпут пође поп у село Твоино, у кућу Радојице Никана, ће нађе Андрију Драгова. Поп намисли, да га разбучи ножићем, који му је био сакривен под докољеницом, но то опазу Радојица, те изведе попу пред кућу, па му рече: „Поце, од моје ти куће Бог и св. Јован, немој крв проливати на моје огњиште, јер ће ми сјутра, ови погани Кадићи, кућу ископати!“ — Поп прими кумство, (које су после њихови потомци извршили,) за да му вјеру, да неће и врате се у кућу код Андрије, којему обећа поп, да ће примити од њих мираз и да слободно иду на Цетиње. Зека и Андрија весело пођу на Цетиње и понесу откуп. (Обично се давало за мртву главу од 1—2 леденице, или 100 кекина.)

Пошто дођу на Цетиње, попуте их и баце у тамницу (ладница, која се налази у манастиру.)

У свом чланку усудио се г. Арнаут и то рећи: „Њега неки кријући убише брзозама на спавању — Андрију.“ (!) На челу тог неуљудног убиства био је Иво Раков, који је тога вјакта судио у сенат и којег је сестра била удата за братом Мирчетиним.“ (!!!)

!) Било је тада мутно доба, те узроком тога њих неможе суд додати.

на вересију троструко скупље. То пошље намирује бравима, а другим нема с чиме осим земљом. Тада нека прорачуна колико га је јада убило и колико је потрошио око оних браву од вађења до мирења вересије; и како му они трговац јевтино за своју вересију узима; шестороструко га пошље плаћа, но да је браве продао и за готово куну. Вересије су много несретније но але неродне године. С тога би се требало чувати вересије, јер она нам куће затрије, а нас у просјакне зајми. К.

Ријека, 9 априла 1896. — Друга уваженог и онесудљеног старине сездара Сава Јовићевића предаја је Богу своју побожну и племениту душу 5 ов. мј. у 5½ сати у јутру. Покојница је својом смрћу јако увјидјела своју фамилију, јер као добра домаћица служила је за углед, као њежна мајка прекомерно је љубила своју срећу, а као вјерна друга до бескрајности одана својој војни. До саме смрти остала радна, неопиошљива, умјерена, милостива према сиротињи и одвјећ гостољубива, чиста живота, лака држања, а особито побожне душе и племенита срца. Као добра жена сездара Сава, као њежна мајка дивних јој синова, као поштена и добродушна Српкиња, са гостољубива, угледна и милостива срца, са особито изданим руке према невољницима — заслужила је, да се што свечаније допрати до вјечне куће и да јој свако при посљедњем расстанку из срца и душе рече: лака ти црна земља, баницо!

Па занета је тако и било. Његова Свјетлост Квас Мирко телеграфично је изразио ожалостеној фамилији своје сажаљење — које је ожалостенима ублажило тугу за покојницом, и за које су дубоко благодарни Њег. Свјетлости и Свјетлом Двору, је је покојница на неколико дана прије болести и смрти била примљена као домаће чељаде. Телеграфска сажаљења стигла су ожалостеној фамилији са више страна, особито са Цетиња. Г. вој. Боже Петровић са својом госпођом, уважавајући старог сездара и његову фамилију, приликом свог пута преко Ријеке свратио се, да ожалостеној фамилији утјени, и да изрази своје сажаљење. — Њено мртво тијело предато је матери земљи сјутрадан у 10½ сати у присуству многобројног народа из Ријечке нахије и с Цетиња, који се бијаше окупио, да при посљедњем расстанку одадне доброј покојници Иви и пошљеду пошту, коју је с правом заслужила.

Бог да те прости узор домаћице и добра Српкиње! Бог ти дао души наследи у рајском насељу, које си примјерним богоудним животом заслужила! — Ћ.

Улицу, 1 априла. — (Ријеч нашим виноградарима — винодјелцима.) Нашему виноградару штети вољу не мила пероноспора. Она нас не заборавља, но нас дјубро пазу и облизили некед упронасти наше винограде тако, да изгледају десет пута, да неби помислио е је Јун и Јул на приђе Олтомбар или Повебар. Али није ни то Бог зна што, но се и од тога можемо очувати — само треба воље зарадом и прегнућа за тијем: „пре-

Истина, сестра војводе Ива Радоњића била је удата за попом Максимом — братом Мирчетиним, али војвода Иво није тога вјакта, судио у сенат, него је био церјаник. Чудо! Како се усудио рећи, да слуге једног Господара, који вјековима живи, мучи убијају злочинце! — А хаброг и гласитог војводу Ива Радоњића ставити на челу „несудног убиства!“ — Није, господине, вој. Иво никад био на челу „несудног убиства“, него вазда на челу: уљудности, поштења и јунаштва. — А од кога би се бојали, да га кријући убијају?! Е, то је пре.....

Као год што Арнаут не каже, да су и Зека и Андрију убили, тако није ни потресно о Андријиној смрти, — биће му се баба смела у причају! —

Него ево како је то било и како чича прича:

Владика Раде пошље церјанике: Јаза Пуранова из Доњег Краја, Вида Бошковића и Ива Радоњића, а с њима пође и поп Максим, да објесе Зека и Андрију — Кадиће о круци на Тинур. Чим дођу у тамницу, ставе им коноле на врат, па их немилосно повуку и објесе о реченој и данас постојећој круци, као што су и заслужили.

После тога плати Владика Раде мијсторе и сав материјал, те оградилу попу Максиму и његовим братучедима бистријеру и кућу на крају села, у којој и данас њихови потомци живе, јер им се прва налазила међу крвничкијема.

(За описивати јунаштва, која је чинио: Мирчета и поп Максим с браћом, није ми за сад потреба, пошто са својим јунаштвом и чојством били су познати свакојему добром и поштеноме Црногорцу свога времена.)

Све досад наведено, као и сједујуће јест света истина, — са отвореним очима свакоме кажемо, па и г. г. дописницима да се држе оне изреке св. Писма: „Јеже јен,

гаоцу Бог помаже.“ Мало ће кога бити, међу нашим виноградарима, који није лијено с зна и искусе и сјим штетне посљедице од пламца или пероноспоре. Није нам потреба више ни двоумити о томе: има ликод и у нашим виноградима пероноспоре ни о томе, да ли је она опасна и штетна за винову дозу. Ми смо све то виђели и потврдили самим искуством, почињући већ скоро од 1890-1 године па до данас. Остаје нам једно питање: да ли да пустимо, да она напаст — пероноспора, продужи и даље, свој напад на њу, и да очекујемо, да сама од себе прекине? То није могуће! Нека се нико не вара, да ће пероноспора сама напустити наше винограде. Дакле, и њу као и сваку другу болест и напаст, треба енергично сузбијати и лијечити — па тек онда смо очувани.

Истим начином, нека се нико не вара, да је ове године очуван — ако је прошле године употребљавао шкромљење, или ако се била у његовом виноград, на малом одјељку опазила. Она и не спопада сваке године у једнакој мјерици наше винограде — то зависи од услова за развијање. Има неки који мисле, да, кад је није прошле године било — неће ни ове — али то није тако — пероноспора је болест, која се већином размножаје вјетром, она је и оставила од прошле године сјеменке — клице „споре“ на она лом лишћу и ту презиме. Али она није баш само на лишћу оставила клицу болести, но и на другим биљинама у близини лоза, које су сјеменке „споре“ презимле и оне се називају: „оспоре“. Клице ове почну с прољећа клијати чим се појаве њени услови: влага и топлоте. Неки мисле, да је неће бити, ако прољећа не обрне кишливо, али то је све једно. Кад је прољеће кишливо и топло разумије се биће је више; али него, и кад је сушно, поћу нане велика роса, а по дану топлота — ето пој истом згоде за развијање — будући је оставила клицу. —

Из тога узрока немојте да заборављам, но озбиљно прегнимо у борби с њом. „Јер није фајде непријатеља напустити да уђе у кућу, па се онда борит с њиме.“ — Борба против пероноспоре — сузбијање — састоји се једино у спречавању у, да се она слабије јавља па виновој дози. То спречавање постиже се шкромљењем с раствором извјесне количине: коњскога камена (модре галице) кзака и воде. Раствор овај прави се и познат је под именом: „Бордолонка течност.“ (начин како се прави, показало се свакоме ко жели шкромтити.)

Ево се нам већ примиче вријеме, кад треба да одпочне шкромљење. За то ко год жели да шкромти и тијем да осигура у неколико своје винограде — нека се пријави онде, где се издаје потребит материјал и упуство. За то будимо сложни и што прије одпочнимо прво шкромљење, да се не одоцнимо, јер се иначе бисмо могли кајати. Надам се у Бога, да ћемо ми у нашем округу одпочет шкромљење чим настане вријеме и дозе мало истрјерају застар, нећемо чекати као прошле године. Па је добро, да сви у опште прегнемо, па ћемо постићи и надокнадити оно што

јеи и жеже ни, ни! (Ште јест-јест, а што није-није.)

У 22 броју „Босанско Вило“ под „наставак“ о истоме „топу“ г. Арнаут доставља: како се Марко Микољин договорио са својим рођацима, да паздигу у планину — Штитово сви заједно и како није по једном Брђанину бастало саме издајни, јер су се бојали — вели Ровчана, Служана“ и т. д.

Одјуд, да се боје Служана на Штитово?! — То зна сваки Палабарда, да Служани никад нијесу тамо четовали! — Нако Никшића.

Даље вели: „Кад је дошао уговорени дат, Марко се већ бјеше опремно, те позове своје рођаке Вида и пона Ђока, да крену, као што су и уговорили (!) Али они му одговоре; да неће никако кренути (приличи, да су се бојали Марка, да неби што од ината учинио) (!) Марко се још већма разјари и рече: „Ја се своје рије чи држим и што сам река, хоћу да извршим, нећу лагати!“

Чича вели, да уговара о паздигу на Штитово они чинили нијесу баш за онај дан кад је Марко пошао, него је био уговор са свим Петрушовићима до три-четири дана, да крену пошто је Марко пошао, којег су разбијали, да не иде прије рока, него да их чека, дакле нијесу ни они лагали, него су пошли на одређени дан. Што каже, да су се бојали Марка, то је глупо вјеровати, јер чувени и храбри: Видо Новаков и поп Ђоко мучно да су се кога бојали!!!

Није г. Арнауте Бјелопавлићу, Видо такви био, а изволте виђети у „Пустинаку Цетињском“, што вели Владика:

„Поносни се ти крајино наша! Докле рађаше овакве јунаке, Као што је Видо и Мирчета,

!) Арнаутска ријеч — азначу Бјелопавлић. Ј. Ц.

смо пропустили. Боже дај здравља! и воље и прегнућа — све ће се постићи. (Изв. из Т.)

Иво М. Калуђеровић.

Никшић, 1 априла 1896 год.) — Овдје-шњу фабрику од буре са Божјом помоћи, основа г. Вуко Ј. Кривокапић—Џуца, који је толико година боравио у иностранство, бавећи се особито при фабрици од израђивања „пива“, је је и добио практично искуство. Овај човек, као прост Црногорац умно је својим радом и новац стећи, с којим је и дошао у Црну Гору и покренуо мисао о фабрици буре у своје завичају.

Дошавши код свог оца каже му мисао своју; његов отац прост сељак, али врло богат — даде му и своје имање на расположење, којим је могао отпочети рад, и пошто се сагласе пођу на Цетиње, где се са молбом пријаве Његову Височанству и изјаве ту жељу. Милостиви Господар, као Велики старатељ за напредак народни милостиво посавјетује их о овом корисном подухвату и дозволи да могу радити где им је воља, с тијем да ће и власт бити наклањена томе подухвату.

Године 1894. одпочео се рад у нашој Овогшту, на здравственом положају између нове и старе вароши око зграде, па је подизач нарочито одио у иностранство те је разне апарате: машине, казане и остале справе у потребитој количини довазио.

На путу се нађе са искусно-практичним радником од пива г. Фабијаном Шегавићем — родом Хрватом, којег доводе да као Механикер који је свршио науку у Бечу буде у фабрици за извјесну мјесечну плату.

У Великој згради има мјесто за варо-ње јечма (казан), мјесто где се јечам пржи, где се јечам кроз макине пречишћа, где га макина дробу, где клија, — мјесто где се бира лади и кроз ледени бадаш савијеном справом иде у подземни пространи подрум по бадљевима, који су овде мајсторски израђени од нашег дрвећа. Овамо са стране велики подрум под земљом, где је змиуе у велику количину лед уношен, те ће га бити за цијело лето.

Много и много бих се задржао када би потанко изнио, што сводио на краће. Г. Кривокапић није жалио трошка ни труда докле је са његовим вриједним помоћницима подигао како треба ову фабрику.

Пиво се вади непрестано од велике пећнице и до сада је источено 15.000 ил. кила (т. ј. 150. хектолит.), које постоји у мракном подземном подруму.

Ово пиво из Никшића отвориће се најдаље до 10 маја. Тако не само, што ћемо добити домаће пиво, него ће и наш јечам употребљен бити на већу корист, а међу тим имаћемо умјереном цијеном најбоље и најздравије пиће за живот. Отуда ћемо добавити и квасаца за хлеб, од којег постаје укусији и здравији.

За то желимо овоме подухвату најбољи успјех.

!) Предла смо већ допјели један допис о овој фабрици, због велике важности подухвата, дајемо мјеста и овоме допису у оквирима стручнога извјешћа.

Не остаје брук и срамота „Црној Гори ни на једном крају.“ (Виђи ст. 79.)

У 23 и 24. броју „Бос. Вило“ у свршетку Палабардова чланка нацртана је са хвалисањем биографија фамилије Марка Бошковића, о чему за сад нећу ни једне.

Истинитост догађаја о погинутији Марка и Алексе на Штитово, мене се ни најмање за сад не тиче описивати, а са овим јем не говорим, да нијесу јуначки поинули.

У осталом наводим још једну исправку. —

Палабарда вели: „За вријеме Војводе Мирка, кад се градио дрвени мост на Данилову граду“; (!!) даље говори, како је тога пута, напануо један војвода на Милосава неправедно и како га је Милосав зграбио за прса и бацно под ноге. (!) и т. д. Није г. градио се мост на Данил. граду за живота Великог Војводе Мирка! — Велики Војвода Мирко Петровић представио се у вјениост 20 јула 1867. год., а мост на Данилову граду (р. Зети) — Његову задужбину — почео је градити Његов Син Квас Никшић 1. 1869 год., који се и данас зове „Мирков мост.“ —

По овоме се види како је истинито вапе писање и о стварима, које су нам ближе!

Износене читалачкој публици „Гласа Црногорца“ прави догађај: „О узимању тона са града спушскога“, напомињем: како досадним писцима о истоме, тако и посад, ако има ко што рећи противу овога, да отворено са својим правим именом — рече, али са истинитим и писменим подацима, а под „псеудонимом“ неће му се вјеровати, јер човек, кријући своје име, може писати о многоме како жели, па и ако му се побије! —

Данилов град, 9 Марта 1896.

Нова Кола од Николе I. Цетињског, државна штампарија, 1896.

Ова су нова кола следећа: Његушко и Цетињско, Цуцко и Ђеклићко, Чевско и Вјеличко, Пјешивачко, Граховско, Бањанско, Загарачко и Команско, Вјелопавићко, Братопожичко, Пиперско, Кучко, Васојевићко, Морачко, Ровачко, Дробњачко, Пивско, Луковачко, Жупско, Пољско, Шараначко и Језерско, Подгоричко, Ђешанско, Ђеклинско, Љуботињско, Црминичко, Крајинско, Барско, Улцињско, Тобинско и Перјаничко; а посвећена су мушкој младежи црногорској, јер

Од „Јабучко зеленико,“
Ил' „Твоје ме косе носе,“
Млаки звуци тешко души
Вајду какву да доносе.

У нас, ђецо, љубав славом
Кад у свежи не би била,
Њежна страст би страст јунаштва
Као море угушила.

По овоме се већ надозријева садржина ових нових кола. У њима свако племе истиче своје заслуге и своје славе. У свакојему се огледају главне црте дотичног племена у историји црногорској. Тако сва скупа пружају нам у руке зубљу, којом можемо тражити поједине славније јунаке и заслужније људе и поједина мјеста и бојишта, с којим је треба да се упознамо, или при којој зубљи можемо лакше схватити значај појединих црногорских племена. Разлика се опажа између кола старе Црно Горе и ових новонаписаних племена у томе, што се у првијема не спомињу поједине личности, док у другијема ређају се сви гласовитији јунаци и прваци.

Ова кола у стиховима, што тако лако и природно теку из пера Књаза — Пјесника, чисто народнијем језиком, да их одма може научити и најпростије момче, подхрањиваће у младијем душама праједовске врлине, расцаливати старо јунаштво црногорско, и одушевљавати млађе параштаје на свети позив, који их чека. И у тој особини њиховој, као васпитном средству, лежи велика важност ове нове књиге Његовог Височанства, којом нас је о Ускресњу обдарио.

Што пак пада у очи при сравањивању ових кола, то је разноликост њихова извајања. Ма да сва у једнаком стиховима имају један предмет и једну сврху, свакоме је дат друкчији облик, што открива изобилје пјесничког пловора, и укуса умјетнички.

Тако „Нова Кола“ заузимају угледно мјесто поред осталих пјесничких дјела Узвишеног нам Господара.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 12 априла.

(Благословљење и раздавање новог оружја.) У недељу рано из јутра био је на Цетињу на окупу цетињско-његушки баталјон, који је одма почео предавати старо оружје у великој авлији војне радионице. Око 8 ура дошао је Високопреосвештени Митрополит г. Митрофан са свештенством, а одма затијем Њихова Височанства: Господар Књаз Никола, Књагинја Милена и Престолонаследник Књаз Данило, и Њихове Свјетлости Књагинице Јелена и Ана и Књажевићи Мирко и Петар, у колима, уз свирање музике народне химне и бурно клицање: Живјели! Ту су били на окупу позвани чланови дипломатског тијела, наши министри и остала господа са мноштвом грађанства. Њег. Високопреосв. г. Митрополит одма је почео на приређеној тријези међу војском чин водоосвећења иза кога је благословио ново оружје, које је пред тријезом стало у пирамидама; затијем је у пратњи Њиховијех Височанстава благословио све оружје, које је било изнешено у скрипама, на све редове војника. Послије тог црквеног обреда, Његово Височанство Господар, међу редовима окућенијех војни-

ка, прекретио се, и предавши трма војницима нове пушке, изговорио је следеће ријечи:

Његуши и Цетињани!

Оружје које јутрос примисте, било вам свијетло и сретње!

Подарено Рускијем Царем, а сад благословљено Нашијем Митрополитом, оно ће, наступе ли прилике, бранећи драгу Домовину и интересе Срба — славом се ако Бог-да покрити, а оно, које сте у јуначке ваше руке имали, кад сте самном војевали, рани се у Мојим арсеналима, да се временом ваша уначад, гледајући га диве вашем јунаштву и благосиљају трудове и прегнућа својих отаца. Оно је отрано дугом борбом и искривљено на Велешу, Вучјем-долу, Рогамима, и Илијину-брду. Дуге јесенске и зимње кишовите ноћи под Баром и Улцињом — док их примисте, још су га сјајнијем учиниле.

Ја се Господу Богу молим, Цару Мира и Рата, да взм ово буде сретње! Мој Велики Стриц Петар II. рекао је:

„Муж је бранич жене и ђетета,
„Народ бранич цркве и племена!“

Ви ћете, Ја сам увјерен, остати ти браничи, поуздани и одушевљени, као што сте и до сада вазда били.

Живјели моји јунаци!

Ову Господареву бесједу пропратило је најодушевљеније клицање из војничких редова: „Живно!“ и свирање народне химне, на руске химне, на су раздрагани момци ухватили коло, пјевајући ново цетињско-његушко коло Господарево. Тијем весељем били су испраћени Њихова Височанства Господар и Књагинја Милена са осталијем члановима Свјетлог Дома, а Његово Височанство Престолонаследник остаде предавајући својом руком свакоме војнику прве и друге класе цетињско-његушког баталеона нову пушку, свјећер уз свирање војне музике и играње и пјевање веселе момчадије, што је трајало до три уре послје подна, јер у овом баталеону има прв и друге класе војника 1200. Кад је свакоме било предано оружје, било је дивно гледати, кад је цео баталеон с барјацима, уз свирање војне музике дефилирао кроз варош на испред Насљедињкова Дворца, одакле су са балкона гледала Њихова Височанства. Ту су на отвореном пољу војници били угодњеници, а официри и барјактари били су познати у Свјетли Дворцу. За тијем су се војници у истоме реду вратили на весело разишли својим кућама. Овој ријеткој свечаности допринијел је и лијено пролетно вријеме, што је тај дан било.

(Читуља.) Јављају нам из Подгорице да се у петак 29 прошлог мјесеца у вјечност преселио поп Божо Мачаровић парох Бериславачки, који је свету православу цркву ревностно и примјерно 33 године служио, оставивши лијено име у народу кога је служио. Покојник је завјештао облигау новчану помоћ за грађу нове цркве, која се отпочела подизати у Бериславцима. Бог му покој дао.

— Из Дрниша (у Далмацији) јуче нам стиже по телеграфу тужна вијест, да је преминуо Јако Миловић, један од најбољих далматинских Срба, син чувеног Цинц Миловића, који је у своје вријеме због уније страдао. Свршивши у Њемачкој инжињерску струку, није ступио у државну службу, него је настајао на великом поседу, што му је од оца остао. Учени а одушевљен као и који други Србин, много је ваљао српској ствари у Далмацији, војујући као прости војник. С његовијех врлина и челик-карактера, био је опће љубљен и поштован. Кад га је неко прекорио, да му је отац у тамници био, дао је свом сину споменик подићи, на ком су била извајана свожђа, у којима је био укпан због тога, што је бранио православље. Био је један од наших милијех гости на ободској прослави. Лака му црна земља!

РАЗЛИЧИТО.

(Тесла у временима електричних чудеса.) Док у Јевропи славе ъемачког професора Рентгена као проналазача х — зрака помоћу којих се могу ковати и кости фотографисати кроз друга невидна ти-

јела, а Едисон усавршава овај дали проналазак за гледање кроз самога човјека, — дотле највећи америкашки листови: „New-York Herald“ и „New-York World“ славе српског сина Николу Теслу као првог проналазача тих чудних зрака, а издустровани америкашки лист „Leslie's Weekly“ допио је ево у броју од 2. априла чак и фотографије Теслина првог проналазача. „Herald“ вели да је Тесла пред неколико године пронашао нешто слична Рентгеновим зрацима и окретио именом: sound waves of electric air, а ово што је Рентген пронашао, није у суштини — ништа друго него Теслин проналазак; да је томе тако, види се и из тога што је ономад Тесли пошло за руком да кроз зубану фотографичну људски мозак, и ако не савршено, — него опет Рентгену до данас не пође за руком.

О другом пак Теслину проналазачу ипне World следеће: Овим проналазачком хтио је Тесла свијет изненадити прошле године, но ватра му је тада уништила лабораторију, те га сад онет договатља, а по покушајима као да ће га ове године довршити. Тај проналазак састоји се у томе да се електрицитет кога има доста у земљи употреби у корист људску, тако да од сад унапријед не би требали жица, да глас понашемо са једног краја града на други, него то ће се чинити помоћу електрицитета, који се налази у земљи. Лист казује онда покушај, о коме смо већ јавили.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ БОР. БИРА.“

СУАКИМ, 6 марта. — Египатска војска постигла побједу над дервишима.

ЛОНДОН, 5 марта. — Први баталеон регименте Милдесев добио је наредбу, да одма креће пут Капштаата. Држи се да ће му следовати друге трупе.

БЕЧ, 7 марта. — Муниципални савјет онет је изабрао по трећи пут Леугера за градоначалника великом већином гласова. Леугер се примио, али се не зна хоће ли га Цар потврдити.

ПЕТРОГРАД, 7 априла. — Књаз бугарски стигао је. Дочекао га је Велики Књаз Владимир. Черњајев са депутацијом благотврителног општества поднио му је хлеб и со.

ПЕТРОГРАД, 8 априла. — Књаз Фердинанд примио је Цар у Царском Селу. За тијем је посетио Књаза Лобанова, код кога је био двије уре.

ГРИЈЕНКЕ, 8 априла. — Краљ Александар од Србије присио је на ратном грчком параброду.

МЛЕЦИ, 8 априла. — Величанства румунска присијела су овдје.

ПЕТРОГРАД, 9 априла. — Јучер је био велики дворски објед у част Књаза Фердинанда у Зимњем Дворцу. Цар је нашо Султану, Књазу Фердинанду и Књажевићу Борису. Књаз Фердинанд је положио вијенце на гробовима Александра II и III. Примио

је посланике ъемачког, инглеског, италијанског, француског и Књаза Лобанова.

БЕЧ, 10 априла. — На дворском обједу у част руске војничке депутације Цар Франц Јосиф врло срдечно нашо је Цару Николи.

ПАЗИЗ, — 10 априла. — Леон Сај умро је. Министарски савјет одлучио, да се Књаз Фердинанд прими званично, војничкијем почастина, као суверен. У сенату је поднесен предлог, да се одложи гласовање кредита за Мадагаскар, док се састави ново министарство, које ће уживати повјерење обадију камара. Сенат је примио предлог са 171 пропв 90 гласова усипрос протеста Буржоављева.

КАНЕ, 10 априла. — Здравље Царевљево је добро. Онет редовно пазати на шетњу.

ПЕТРОГРАД, 10 априла. — Књаз Фердинанд посетио Побједоносцева. Цар је Књазу дао велики крст св. Владимира.

БИОГРАД, 11 априла. — Приспио је Краљ Александар.

ПАЗИЗ, 11 априла. — Фор је примио оставку министарства.

ПЕТРОГРАД, 11 априла. Цар је позвао Књаза Фердинанда на крунисање у Москви. Књаз Фердинанд је ручао код Великог Књава Владимира. У вечер је био на објед код Књаза Лобанова.

ПАЗИЗ, 12 марта. — Буржоа је прочитао изјаву, да је министарство дало оставку, да би се примио кредит за Мадагаскар. Буржоа је протестирао противу тврђења сенатског, да министарство иде противу устава. Министри су оставили салу, уз вику: доле сенат. Фор ће позвати пресједнике камаре и сената.

NACHRICHTEN VON DER MILLENIUMS-AUSSTELLUNG BUDAPEST.

Die Millenniumsfeier des ungarischen Staates beginnt am 2. Mai 1. J. und wird sechs Monate hindurch eine fast ununterbrochene Reihe von rauschenden Festen, ein ungemein imponantes Gepränge, eine berückende Fülle von Sehenswürdigkeiten bieten. — Den ständigen Mittelpunkt der Feste bildet die Landesausstellung, die sich mit ihrem materiellen Aufwande (an 10,000.000 fl., hiervon 4 1/2 Millionen für etwa 240 Gebäude) den größten internationalen Ausstellungen anreihen wird. In ihrer historischen Hauptgruppe enthält sie die Schätze und Reliquien von zehn Jahrhunderten. Als moderne Ausstellung zeichnet sie sich durch originelle Ideen, kühne Neuerungen aus (eine Gruppe des Hoerwensens von ungeahntem Reichtum, ein höchst malerisches polyglottes Dorf als ethnographisches Museum, eine eigenartige Darstellung des Handelswesens.)

Стиже нам тужна вијест из Ниша, да је наш нигда непрежаљени син, односно брат и синовац

САВО ПЕРОВ ЂУРКОВИЋ

телеграфски чиновник нишке штације

преминуо у најљепшем цвијету младости у 28-ој години свога живота у понедељник 7 априла у 3 сата у јутро, а предан је матери земљи 8 априла у 10 сати пред подне по извјештају телеграфском, који смо примили од господина Лабуца Војводе Петра Вујовића.

Овим путем изјављујемо најтоплију благодарност госп. Лабуду Војводи Петра Вујовића; господину Јеленићу управнику нишке телеграфске штације и свима онима који нам телеграфично јавише и покојника до вјечне куће испратише, такође нека је хвала Цетињском грађанству, чиповницима поште и телеграфа, Бајицама, Добриљанима, Ђешњанима, браћи Косијерима и Ђиновићима, који лично у великом броју дођоше на жаловање код куће покојникове као и свијема другијема који нам телеграфично изјавише своја саучешћа те нам тијем ублажише нашу превелику жалост у овим, за нас до смрти неиреболнимјем ранама.

Цетиње, 7 априла 1896 год.

О ЖАЛОШЋЕНИ:

Мајка Ивана; сестре: Маше, Јове и Стане; стриц: Ристо; са осталом родбином.